

Vragen door de leden der Kamer gesteld overeenkomstig artikel 140 van het Reglement van Orde, en de daarop door de regering schriftelijk gegeven antwoorden

4

Vragen van het lid **Hiddema** (Fractie-Frentrop) op 22 maart 2022 medegedeeld aan de Staatssecretaris Cultuur en Media over *sancties tegen Russia Today en Sputnik*.

Antwoorden van de Staatssecretaris Cultuur en Media (ontvangen 9 mei 2022).

Vraag 1

Bent u op de hoogte van de berichtgeving van RTL Nieuws van 2 maart 2022 over het EU-brede verbod op nieuwszenders RT en Sputnik door de Europese Commissie, waarin gemeld wordt: *«De gestrafte media zijn volgens de EU «instrumenten van het Kremlin» om Russische propaganda in de oorlog tegen Oekraïne te verspreiden. De wettelijke maatregel geldt voor de transmissie en distributie via satelliet, kabel, onlinevideokanalen en zowel nieuwe als bestaande apps.»*

Antwoord 1

Ja

Vraag 2

Bent u er bekend mee dat volgens ditzelfde artikel van RTL Nieuws ook de Nederlandse Vereniging van Journalisten zeer kritisch is op dit besluit van de Europese Commissie, aldus het volgende citaat: *«De Nederlandse Vereniging van Journalisten (NVJ) vindt het blokkeren of verbieden onverstandig en een verlaging tot het niveau van Rusland. Volgens NVJ-secretaris Thomas Bruning moeten we «juist in deze tijden strijden voor vrijheid van informatie». Daarmee stelde hij niet dat de informatie van RT of Sputnik te vertrouwen is, maar hij vindt wel dat de vrijheid van meningsuiting iets is om te koesteren.»*

Antwoord 2

Ja

Vraag 3, 4, 5 en 6

Waarom mogen Nederlandse burgers niet zien wat door anderen (defensie specialisten) zeker gezien moet worden?

Mag de Nederlandse burger niet zelf bepalen waar hij/zij naar kijkt?

Wie in een democratisch land denkt zich het recht te kunnen toe-eigenen om te bepalen hoe de Nederlandse burger zich wil informeren?

Acht u de Nederlandse burger, vertrouwd met het karakter van de NPO, niet in staat onderscheid te maken tussen werkelijkheid en de fictie van opiniemakers?

Antwoord 3, 4, 5 en 6

De sanctiemaatregel is ingesteld per besluit van de Raad voor de Europese Unie.¹ De bijbehorende verordening van de Raad, die rechtstreeks toepasbaar en voor eenieder verbindend is, richt zich op exploitanten aan wie het verboden is mee te werken aan het uitzenden van inhoud van RT en Sputnik.² Er is geen sprake van een verbod om inhoud te ontvangen. De overwegingen bij deze sanctiemaatregel zijn hieronder toegelicht.

Vraag 7, 8 en 9

Hoe beoordeelt u het verbod op de zenders RT en Sputnik dat vanuit de Europese Unie is opgelegd?

Bent u het met de fractie van FVD eens dat dit verbod op gespannen voet staat met de vrijheid van meningsvergang?

Bent u het met de fractie van FVD eens dat het onwenselijk is dat de Europese Unie zonder tussenkomst van de rechter of enig parlement deze verboden kan opleggen? Indien ja, waarom heeft het Nederlandse kabinet hier niet onmiddellijk bezwaar tegen gemaakt?

Antwoord 7, 8 en 9

Volgens het Raadsbesluit maken deze uitzendingen onderdeel uit van een systematische internationale campagne van de Russische Federatie gericht op de destabilisatie van haar buurlanden, de Unie en haar lidstaten. Betreffende mediakanalen staan onder permanente directe of indirecte controle van de leiding van de Russische Federatie. Deze kanalen zijn essentieel en instrumenteel om de agressie tegen Oekraïne aan te wakkeren en te ondersteunen en vormen een rechtstreekse bedreiging voor de openbare orde en veiligheid van de Unie.

Het Raadsbesluit, op basis waarvan deze sanctiemaatregel is ingesteld, is met unanimiteit van stemmen aangenomen door de Raad van de Europese Unie zoals noodzakelijk is voor het instellen van EU-sancties.³ Een EU-brede toepassing is noodzakelijk voor sancties om effectief te kunnen zijn. Dat geldt ook voor deze sancties, die inderdaad een inperking vormen van het recht op informatie van burgers in de EU.

Vraag 10

Welke wetgeving is aangewend om het verbod op deze zenders te bekrachtigen?

Antwoord 10

Het verbod is ingesteld door middel van een Raadsbesluit en is vervolgens opgenomen in een verordening die rechtstreeks toepasselijk en voor eenieder verbindend is. Overtreding van het verbod is in Nederland strafbaar gesteld middels een wijziging van de Sanctieregeling territoriale integriteit Oekraïne 2014. De grondslag hiervoor is artikel 2, tweede lid, en artikel 3 van de Sanctiewet 1977.

Vraag 11

Welke straf staat op het schenden van dit verbod?

Antwoord 11

Zoals hierboven aangegeven richt deze sanctiemaatregel zich op exploitanten aan wie het verboden is mee te werken aan het uitzenden van inhoud van RT en Sputnik.

¹ Besluit (GBVB) 2022/351 van de Raad van 1 maart 2022 tot wijziging van Besluit 2014/512/GBVB betreffende beperkende maatregelen naar aanleiding van acties van Rusland die de situatie in Oekraïne destabiliseren. (OJ L 65/5 van 2.3.2022, p. 5–7)

² Verordening (EU) 2022/350 van de Raad van 1 maart 2022 tot wijziging van Verordening (EU) nr. 833/2014 betreffende beperkende maatregelen naar aanleiding van de acties van Rusland die de situatie in Oekraïne destabiliseren. (OJ L 65, 2.3.2022, p. 1–4)

³ De verordening zelf wordt met gekwalificeerde meerderheid van stemmen aangenomen.

Als opzet van de overtreding van een sanctieregeling is aangetoond, is er sprake van een misdrijf waarop gevangenisstraf tot maximaal 6 jaar staat of een geldboete van maximaal de 5de categorie (€ 90.000,-). Zonder opzet is er sprake van een overtreding waarop gevangenisstraf tot maximaal 1 jaar staat of een geldboete van maximaal de 4de categorie (€ 22.500,-).

Vraag 12

Gaat het Nederlandse Openbaar Ministerie dit verbod actief handhaven?

Antwoord 12

Het Openbaar Ministerie is belast met de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde. Het OM kan overtreding van de sanctieregeling strafrechtelijk handhaven. Dit is – zoals gebruikelijk – ter beoordeling van de officier van justitie.

Vraag 13 en 14

Wie heeft uiteindelijk de bevoegdheid om dit soort verboden uit te vaardigen? Is dat in dit geval volgens het kabinet volgens de juiste weg verlopen? Hoe verhoudt dit verbod zich tot het subsidiariteitsbeginsel?

Antwoord 13 en 14

Het Raadsbesluit waarin de sanctiemaatregel is opgenomen is met unanimititeit van stemmen aangenomen door de Raad voor de Europese Unie volgens de geëigende procedure voor beperkende maatregelen in het kader van het gemeenschappelijk buitenland en veiligheidsbeleid van de Europese Unie.⁴ Een EU-brede toepassing is noodzakelijk voor deze sancties om effectief te kunnen zijn.

Vraag 15

Hoeveel vrijheid wil het kabinet nemen in de uitvoering van deze sanctie?

Antwoord 15

De sanctiemaatregel – meer specifiek, de Raadsverordening – is na publicatie bindend geworden voor alle lidstaten van de EU. Het kabinet heeft uitvoering gegeven aan de Raadsverordening middels een wijziging van de Sanctieregeling territoriale integriteit Oekraïne 2014.

⁴ Kortgezegd: EU-sancties